

**ДОКЛАД ЗА ПОСЕЩЕНИЕТО НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН
МЕХАНИЗЪМ В ПОМЕЩЕНИЯТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА
ЗАДЪРЖАНИ ЛИЦА НА ТЕРИТОРИЯТА НА СТОЛИЧНА
ДИРЕКЦИЯ НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
(2019 г.)**

Във връзка с функциите на омбудсмана на Република България като Национален превантивен механизъм (НПМ) и в съответствие със Заповед РД 08-59/2019г., екип на институцията в състав: Свилена Игнатова и д-р Мариана Патрикова извърши проверка на помещенията за настаняване на задържани лица в структурите на Столична дирекция на вътрешните работи (01-09 РУ - СДВР) в периода 05-07.11.2019г.

Проверката беше осъществена при съдействие от страна на служителите в инспектираните обекти, като беше предоставен достъп до всички места и документация. Осигурена беше самостоятелност на екипа при разговорите със задържаните лица.

Обект на проверката бяха помещенията за задържане и обслужващите помещения – помещения за водене на разпит, за свиждане и срещи с адвокат, санитарно-хигиенни помещения и помещенията за приемане на лица и обработка на документацията по задържане и достъп до медицинска помощ.

Специален фокус на проверяващия екип беше поставен върху разговори със задържаните лица за идентифициране на случаи за упражнено полицейско насилие при задържането предвид направеното през 2015 г. публично изявление от Комитета за предотвратяване на изтезанията към Съвета на Европа и изнесени тревожни данни за значителен брой случаи на полицейско малтретиране в България.

1. Материални условия:

Проверката на НПМ установи, че материално – битовите условия в проверяваните районни управления (с изключение на 01 и 07 РУ – СДВР) не са съобразени и не отговарят на изискванията, установени в Инструкция № 8121з-78 от 24 януари 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи (наричана по-долу Инструкцията). Повечето помещения за задържане са с незадоволителна хигиена, неподдържани и са оборудвани с легла, маса и стол (02, 03, 08 РУ – СДВР).

Като изключително лоши могат да се определят условията в помещенията за задържане на мъже в 04 и 05 РУ – СДВР, където вместо легла се използват нарове и пейки.

Друга констатация на НПМ е свързана с недостатъчен брой налични помещения и оборудване за настаняване на задържани лица предвид натовареността на районното управление (напр. 04 и 05 РУ - СДВР). По време на проверката в 05 РУ – СДВР беше установено, че поради липса на достатъчно легла 4 задържани жени са спали на 3 легла. Не е налице и постелъчен инвентар (одеяла), а там където е наличен, същият е в захабено състояние.

Достъпът по вентилация и естествена светлина също не е осигурен на необходимото ниво (напр. 02, 03, 04, 05, 08 РУ - СДВР). НПМ установи наличие на помещения за задържане в 04 и 05 РУ – СДВР, където няма никакъв достъп до естествена светлина, което съществено нарушава правата на задържаните лица. В тази връзка НПМ препоръчва същите да бъдат закрити незабавно. В допълнение, помещението за задържане на жени и непълнолетни лица в 05 РУ – СДВР е в непосредствена близост и с пряка видимост до стая за прием на граждани, което представлява унижително отношение спрямо задържаните лица. В помещението за задържане на мъже в 05 РУ – СДВР липсва и парно отопление. Във 02 и 03 РУ – СДВР предвид локацията им в приземния етаж на сградата и непочистване на външното пространство около нея, също е изключително ограничен достъп до естествена светлина.

Част от помещенията в 04 и 05 РУ – СДВР не отговарят на заложеното в чл. 58 от Инструкцията изискване на минимална квадратура от 4 кв.м. на човек в помещение за повече от едно лице.

Недостатъчната материална база е предпоставка за унижително третиране на задържаните лица чрез фиксирането им за пейки или спането на 4 лица в 3 легла (05 и 06 РУ – СДВР). НПМ намира това за недопустимо и препоръчва незабавно пейките с белезници да бъдат премахнати.

НПМ следва да подчертае, че при проверка на материалната база не констатира наличие на метални тръби за закопчаване с белезници в проверяваните районни управления. След приключване на проверките НПМ обаче получи данни за наличие на такива метални релси в сградите на 01 и 04 РУ – СДВР, които ще бъдат обект на допълнителна проверка от страна на НПМ.

Помещенията за задържане на непълнолетни лица също не отговарят на изискванията на чл. 73 от Инструкцията. В повечето районни управления са идентични с тези за задържане на мъже (напр. 02, 03, 08 РУ – СДВР). Същите нямат приветлив и подходящ за целта вид, не разполагат с постелъчен инвентар и сигнални бутони. В 05 РУ – СДВР се използва едно помещение за задържане на жени и непълнолетни лица. Помещение за полицейска закрила е обособено в 09 РУ – СДВР.

Във всички проверени районни управления с изключение на 07 и 09 РУ – СДВР задържаните лица ползват един общ санитарен възел. В 07 РУ – СДВР във всяко едно от помещенията за настаняване имаше самостоятелен санитарен възел и там условията могат да се определят като много добри.

По отношение на останалите обслужващи помещения може да се направи констатацията, че същите са налични в повечето проверявани обекти. Като изключение може да се посочи 04 РУ – СДВР, където помещението за свиждане и среща с адвокат се използва и като помещение за приемане на лица и обработка на документацията по задържане. Като положителен пример следва да се отбележат обслужващите помещения в 07 РУ - СДВР.

Във всички наблюдавани обекти е осигурена постоянна физическа охрана и са обезпечени с постоянно видеонаблюдение.

При разговор с полицейските служители се установи, че през 2019г. не са регистрирани инциденти (самонаранявания, опити за самоубийство, нападение и други) със задържани лица.

2.Храна:

Съгласно разпоредбите на чл. 42 и чл. 43 от Инструкцията по време на задържането на всяко лице се осигурява храна при спазване на норматив, определен с акт на министъра на вътрешните работи. НППМ констатира, че на задържаните лица се предоставя суха храна (кроасани) и вода. Честа е практиката и близките на задържаните лица да им закупуват храна. При разговорите със задържаните лица проверяващият екип не получи оплаквания във връзка с предоставяната храна, включително за нарушаване на диети или други медицински предписания.

3.Медицинско обслужване:

При задържане на лицата е осигурена възможност за ползване на медицинска помощ. Това е отразено в декларацията, която се попълва от задържаното лице при задържане. Медицинска помощ се оказва и по преценка на служителите, когато здравословното състояние налага това.

По време на проверката НППМ установи, че медицинската помощ се осъществява от Център за спешна медицинска помощ (ЦСМП) – София, който при повикване извършва посещение на място. В случай, че са необходими допълнителни изследвания или консултации задържаното лице се транспортира до лечебно заведение. Такъв случай беше констатиран със задържаното лице С. И., който е задържан на 14.10.19 г. в 6 РУ – СДВР. Той е травмиран по време на задържането и след преглед от екип на ЦСМП е

насочен за рентгенография и хирург и му е направена имобилизация на дясна китка.

Медицинските прегледите и посещенията на ЦСМП се документират в книгата за задържане. В някои от районните управления се водят и отделни журналы за оказана медицинска помощ (07 и 09 РУ – СДВР) (един екземпляр се дава за задържания). Създадена е добра организация на работа между ЦСМП - София и РПУ на МВР – София и не се установиха откази за посещение при повикване. От 07 и 09 РУ – СДВР съобщиха на проверяващия екип, че не са единични случаите, при които ЦСМП е идвал по 2-3 пъти за едно и също задържано лице. От 06 РУ – СДВР посочиха, че са налице известни затруднения при настаняване на задържаните лица с психични проблеми в Центъра за психично здраве. Понякога поради недостиг на легла в центъра се налага психично болни пациенти да бъдат задържани в районното управление (в рамките на 24 ч. задържане). Описаната ситуация отново поставя въпрос за необходимостта от обезпечаване на центровете за психично здраве на територията на град София с допълнителни легла.

При проведените разговори със задържани лица в проверяваните районни управления НПМ не получи оплаквания за отказана медицинска помощ.

4. Информираност за правата на задържаните лица:

По време на проверката екипът на НПМ констатира, че лицата се запознават с основните им права при задържането съобразно Инструкцията чрез заповедите за задържане и декларациите. При проверка на заповеди, протоколи за обиск и декларации на случаен принцип се установи, че същите притежават необходимите реквизити. НПМ получи единични оплаквания, че задържани лица не са били информирани за правата си, както и че декларацията им е била предоставена само формално, без лицата да могат спокойно да я попълнят и да изразят реално волята си.

На видно място в проверяваните районни управления са поставени правилник за вътрешния ред и актуален списък на дежурните адвокати, поддържан и предоставен от адвокатския съвет. НПМ направи препоръки на място за актуализиране на списъка на адвокати в 02 и 05 РУ – СДВР, както и за поставяне на правилник за вътрешния ред в 03 РУ – СДВР.

При разговорите със задържаните лица НПМ не получи оплаквания за невъзможността им да уведомят свои близки за задържането, както и за нарушаване на правото на достъп до адвокат. Проверяващият екип разговаря с две непълнолетни лица, които посочиха, че непосредствено след задържането им е дадена възможност да уведомят родителите си.

5. Мерки за закрила:

На екипа на НПМ беше предоставена следната документация, която е задължителна съгласно Инструкцията: книга за задържаните лица; книга за иззетите, постъпилите и разходваните суми от/за задържаните лица и получените вещи и хранителни продукти; книга за извършените инспекции. В част от районните управления се водят допълнително книга за извеждания от помещенията за задържане (03 РУ - СДВР, 07 РУ - СДВР, 09 РУ - СДВР), книга за личен обиск (05 РУ - СДВР), книга за хранителните пратки (07 РУ - СДВР). Въпреки разнопосочната практика, НПМ не констатира сериозни пропуски при водене на документацията съгласно чл. 87 от Инструкцията.

6. Изследване на получени сигнали за упражнено полицейско насилие:

Във връзка с изразените многократно през годините констатации на Комитета за предотвратяване на изтезанията към Съвета на Европа за малтретиране на задържани лица от страна на полицейски органи в България, НПМ отдели специално внимание на разговорите със задържаните лица. По време на проверката НПМ проведе интервюта с 20 лица при задържани 24, от които 2 непълнолетни лица.

Проверяващият екип получи информация, че с оглед превенция на неправомерната употреба на сила спрямо задържаните лица Министерство на вътрешните работи и Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ са въвели практика при превеждане на задържани от районните управления в следствените арести, същите да преминават през задължителен медицински преглед в Медицинския институт към МВР. Едновременно с това при настаняване в арестните помещения, медицинските специалисти там правят първичен медицински преглед и водят травматичен регистър.

НПМ направи предварително проучване на травматичния регистър, воден в следствения арест на Г.М. Димитров, в който за 2019 г. са отразени 8 случая за упражнена физическа сила спрямо задържани лица от служители на МВР: 3 случая в 06 РУ - СДВР, 2 случая от Специализирани полицейски сили, 1 случай в 5 РУ - СДВР, 1 случай в 4 РУ - СДВР, 1 сл. в 3 РУ - СДВР.

При проверките на място се установи тревожно разминаване между водените книги в двете институции. За някои от отразените в регистъра на ареста на бул. Г. М. Димитров случаи на полицейско насилие, не се съдържаха никаква информация в книгата за задържаните лица в проверяваните районни управления. Тази констатация поставя важния въпрос за необходимостта от своевременно докладване на случаите на малтретиране, стимулиране на докладването вътре в системата на МВР, както и преосмисляне на механизма за взаимодействие между

правоохранителните органи по линия на неправомерна употреба на сила. В тази връзка е и повтарящата се препоръка на КПИ, че “отговорността за малтретиране се простира, извън действителните извършители, до всяко лице, което знае или би трябвало да знае, че се извършва малтретиране и не действа, за да го предотврати или докладва за него. Това включва съществуването на ясно определено поведение за докладване, както и приемането на мерки за защита на лицата, подаващи сигнали (т.е. рамка за правна защита на лицата, които разкриват информация за малтретиране и други професионални нарушения)“.

НПМ разговаря в ареста със задържан в 04 РУ – СДВР, който съобщи, че след като е попълнил декларацията за правата му, е бил качен на втория етаж на районното управление, фиксиран с белезници за метална тръба и му е нанесен побой. Изнесената от арестанта информацията съвпадна с отразеното в медицинската документация на травматичния регистър на ареста.

По време на проверката в 8 РУ - СДВР проверяващият екип се среща със задържано лице Г.В.З., който изложи твърдения, че на 06.11.2019г. вечерта спрямо него е упражнено насилие по време на задържането и в полицейското управление, както и че не му е оказана медицинска помощ.

От проверката на наличните документи се констатира, че той е отказал да подпише и декларацията за правата му. При извършения на място медицински преглед от д-р Патрикова на Г.З. обективно се установи: палпаторна болезненост в областта на дясна париеална област на главата с малка подутина и ескуриация от около 2 см.; палпаторна болезненост в ляво на гърба в областта на бъбрека; ескуриация с дължина около 5 см. В областта на дясна подбедрица. Проверяващият екип поиска да види на място записите от камерите за видеонаблюдение, но по данни на служителите, поради технически причини това не можа да се осъществи.

С оглед своевременно изясняване на случая, омбудсманът изпрати писмо изх.№24-08/27.11.2019г. до директора на СДВР да бъдат предоставени запис от камерите за видеонаблюдение в 8 РУ-СДВР, както и копия от изготвените протоколи, доклади на служителите, извършили задържането, медицински документи, както и всяка друга релевантна информация по случая. Към момента на изготвяне на доклада не беше постъпил отговор от СДВР. НПМ ще продължава да следи случая и да настоява за ефективно разследване, което да доведе до установяването на обективната истина. В случай на установяване на неправомерни действия от страна на полицейските органи, ще бъдат сезирани компетентните органи на прокуратурата.

НАЦИОНАЛНИЯТ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ПРЕПОРЪЧВА НА МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ:

1. Да бъдат закрити помещенията за настаняване на задържани лица в 04 и 05 РУ - СДВР, в които няма достъп до вентилация и естествена светлина.
2. Да бъдат премахнати пейките с белезници в сградите на 05 и 06 РУ СДВР.
3. Да се предвидят и обособят допълнителни помещения за задържане в 04 и 05 РУ - СДВР, които да отговарят на изискванията на Инструкцията.
4. Да се извърши подмяна на нарове в 04 РУП с легла.
5. Да се извърши проверка от страна на Инспектората на МВР за наличие на метални тръби за закопчаване с белезници в 01 и 04 РУ – СДВР.
6. Да се извърши почистване на външното пространство на 02 РУ-СДВР с оглед осигуряване на повече естествена светлина на задържаните лица.
7. Помещенията за задържане на непълнолетни лица във всички районни управления да се приведат в съответствие с Инструкцията.
8. В 04 РУ – СДВР да се обособи отделно помещение за приемане на лица и обработка на документацията по задържане.
9. Да бъдат отпуснати необходимите финансови средства – за текущи ремонти, почистващи препарати, с които да се поддържа материалната базата, в която са обособени помещенията за задържане във всички проверявани обекти. Да бъдат предприети мерки за извършване на дезинфекция, дезинсекция и дератизация в местата за настаняване на задържани лица.
10. Незабавно докладване и ефективно вътрешно разследване на всички случаи на упражнено полицейско насилие.

СВИЛЕНА ИГНАТОВА

**РЪКОВОДИТЕЛ ЕКИП
ДИРЕКЦИЯ „НАЦИОНАЛЕН
ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ
И ОСНОВНИ ПРАВА
И СВОБОДИ НА ЧОВЕКА“**